

1. ВЪВЕДЕНИЕ В МИТНИЧЕСКИЯ ПРОЦЕС

1.1. Същност на митническия процес.

Митническият процес е съвкупност от дейности, които са правно регулирани от действащото митническо законодателство. Тяхното изпълнение се осъществява от специализирана държавна институция, която е част от държавното управление.

Главната цел на митническата дейност е защита на икономическите, социалните и политическите интереси на страната. Тази дейност способства също така за разширяване на външната търговия и развитието на националната икономика.

Същността на митническата дейност е в упражняването на митнически контрол. Той представлява продължително действие, което обхваща в различна степен обектите подлежащи на митнически контрол. Съвкупността от всички контролни процедури, които са свързани помежду си и са строго регламентирани от закони формират митническото производство.

Митническите производства могат да се класифицират в следните основни групи:

* производство по обмитяване на стоките;

* производство по временните режими;

* производство по събиране на митнически вземания;

*митническо наказателно производство.

Основният елемент на митническите производства са митническите процедури. В най-широк аспект те се разглеждат като контрол по спазване на реда за пренасяне на стоки през държавната граница на Р България. Тези процедури не се изпълняват само на границата, но и по посока на движението на стоките до окончателно им вътрешно митническо оформяне във вътрешните метници, скрадове под митнически контрол и свободни безмитни зони. От тяхната правилна реализация зависи резултатът от митническото производство.

При протичането на митническото производство се осъществяват следните дейности:

*проверка на стоките, пренасяне през държавната граница от физически и юридически лица;

*преглед на транспортните средства и возените с тях товари;

*оформяне на митническите документи;

*поставяне на митнически обезпечения (пломби, етикети и др.);

*проверка на митнически декларации;

*събиране на митнически вземания;

*установяване на митнически нарушения;

*образуване на административно-наказателни преписки;

*осигуряване на съответните обезпечения по мита, глоби и др.

1.2.Нормативна уредба на митническия процес

Митническата дейност се развива и усъвършенства на базата на действащото българско законодателство и международните митнически регламентации. Проявлението на контролното правомощие се регулира от правната норма.

Източниците, които формират митническото законодателство могат да бъдат разделени в пет основни групи:

а) Международни митнически регламентации – те са договори, сключени между различни държави и Р България и целят регулирането на правните норми в митническия процес. Те имат преимуществено значение по отношение на националното законодателство, тъй като те действат като международни закони. При наличие на различия в текстовете на българските и международните закони преимущество имат международните. Международните закони стават част от вътрешното законодателство и действат като специални, приоритетни нормативни актове при условия, че не противоречат на Конституцията.

Международните договори могат да бъдат двустранни или многостранни.

Прилагането на международни митнически закони разкриват възможността за въвеждане на митнически облекчения при движението на стоки, транспортни средства и пътници. Те способстват за разработване на система от правила и принципи, които водят до опростяването и унифицирането на митническите процедури, изучаването и усвояването на съвременни митнически технологии, проучване и рационализация при преследване на митнически и валутни нарушения и др.

Р България е участник в конвенции за:

*създаване на митнически съюз за публикуване на митническите тарифи;

*опростяване на митническите формалности;

*въвеждане на митнически улеснения при туризма;

*временен внос на шосейни превозни средства;

*определяне на митнически режим на внос на палети;

*временен внос на амбалаж;

*улеснения при внос на стоки, предназначени за изложби, панаири и др. мероприятия;

*временен внос на контейнери и др.

б) Закон за митниците – водещият законодателен акт в митническата дейност. Той урежда действия механизъм на митническата система. Чрез текстовете му се регламентират правно устройството, организацията и правомощията на митническия орган, определят се правата и задълженията му, развива се технология на митническия изпълнителен и наказателен процес и формите и провеждането на митническото правораздаване.

в) други закони:

*Закон за административните нарушения и наказания;

*Закон за административното производство;

*Наказателен кодекс;

*Граждански процесуален кодекс;

*Закон за събиране на държавните вземания;

*Закон за данък добавено стойност;

*Закон за акцизите и др.

г) Подзаконови нормативни актове те включват постановления, правилници, наредби, инструкции. Приложното им действие се регламентар със Закона за нормативни актове. Тук се включват:

*Правилник за прилагане на Закона за митниците;

*Правилник за прилагане на закона за ДДС;

*Правилник за прилагане на Закона за акцизите;

*Наредби за внос и износ на левове и чуждестранна валута и др.

д) Вътрешни административни предписания – обхващат заповеди, писма, тълкувателни станивища с указателен характер и др.

1.3. Митнически правоотношения

При реализацията на митническата дейност възникват определени правоотношения, които се регулират от действащите закони.

При митническото производство съществуват две страни:

а) субекти на митническото правоотношение – като такива се разглеждат митническия орган и митнически задълженото лице.

*от една страна митническия орган притежава правомощия които му дават основание да управлява процесите при учредяване на митнически режими, да събира митнически вземания, да преследва митнически нарушения;

*от друга страна митнически задълженото лице е физическо или юридическо лице, като те са страна при провеждане на провёлки, физически преглед на стоките и др.

б) обекти на митническото правоотношение са определени материални дадености, които могат да бъдат унищожени или похабени, но това няма правопогосяващ ефект и не освобождава субекта от задължението да заплати дължимото митническо вземане.

1.4. Принципи на митническия процес

Митническият процес в голяма степен се приближава до процесуалните действия на държавните контролни институции и се подчинява на определени принципи, които са в основата на неговото развитие. По-важните от тях са:

- а) законност –основен принцип, който ръководи митническото правомощие. Митническата дейност трябва да се извършва при строго спазване на материалните и процесулни разпоредби на действащото законодателство.

- б) обективност – от голямо значение при митническите проверки е търсенето на обективността. Необходимо е точност и безпристрастност от страна на митническите служители, по отношение на оценката на фактическото състояние на обекта, така и по отношение на представената документация.

- в) срочност на изпълнението на законоустановените норми – този принцип предотвратява блокирането на границата с вносни и износни товари, своевременно постъпване на митническите вземания в държавния бюджет и транспортването на товарите до крайния получател. Спазването на този принцип е в интерес както на държавата, така и на съответния стокопритежател.

- г) компетентност на контролното правомощие –митническият орган сам трябва да решава въпросите, които е овластен да разглежда.

- д) равенство на страните в митническия процес – например при събиране на митнически вземания, притежателят на стоката има право да обжалва по административен ред пред началника на митницата процедурата по обмитяването, като представи писмена молба и мотивира своето искане. Притежателят на стоката може да представи факти, да опише обстоятелства и да приложи доказателства, които да подпомогнат правилното вземане на решения. Действията на митницата подлежат на обжалване пред директора на регионалната митница а неговото решение може да се обжалва по съдебен ред.

е) служебна инициатива – тя намира приложение както в началото на митническото производство така и в процеса на развитието му. Митническите органи трябва да са заинтересовани от бързото и точно приключване на наблюдението върху даден обект, протичащата проверка и образуваната служебна преписка.

ж) информационно обезпечаване – посредством информационните връзки, които се проявяват в митническия процес се установява нормативното и фактическото състояние на обекта и възникналите отклонения. Пълтата и навременна осведоменост на участниците в митническия процес ги предпазва от загуби и щети.

з) координираност – въпреки, че митническия процес се отличава със своята специфика, неговото прилагане се осъществява както хоризонтално, така и вертикално с други държавни контролни институции.

1.5. Митническа администрация

а) Структура на митническата администрация

Численият състав и издръжката на митническата администрация се определя от МС по предложение на Министър на финансите. Създадена е Агенция “Митници” – централен митнически орган, с директор, по чиито предложения се назначават и освобождават заместниците му от Министъра на финансите. Агенция “Митници” ръководи Централно митническо управление.

Централно митническо управление ръководи Регионални митнически управления, а към тях са създадени митници, митнически бюро и митнически пунктове.

Управленската структура се организира в зависимост от територията на страната.

Контролната митническа дейност се осъществява от ръководен и изпълнителски

състав.

Към ръководния състав се включват: директори, зам. директори, началници, зам. началници, главни счетоводители и ръководители на отдели.

Изпълнителският състав включва: митнически инспектори, митнически полицаи и обслужващ персонал.

Водеща оперативна единица е митническият инспектор, който е основна фигура в митническия процес.

Митническият полицаи изпълнява охранително-спомогателни функции, свързани с фактическата проверка на стоките и транспортните средства, наблюдението и охраната на стоките.

Обслужващ персонал са шофьори, техници, дамакини и др.

б) Функции и правомощия на митническата администрация

Дейността на митническата административна система се организира и провежда от Централно митническо управление, което е оторизирано с широк кръг правомощия относно управлението и организацията на митническата дейност в страната.

Местните митнически органи имат редица правомощия: те организират и провеждат фактическите проверки, свързани с митническия контрол и надзор над стоките, транспортните средства и пътниците, преминаващите на границата, издадена на решения, съобразно нормативните права, които са им предоставени и др.

Митническите органи по места организират и контролират дейността на митническия изпълнителски състав.

Условията за приемане на работа в митническата система е регламентирано по правен начин. Необходимо е да бъдат спазени следните задължителни изисквания: проучване характеристиката на кандидата; да не е осъждан. При постъпване на работа трябва да бъдат спазени и някои ограничения: не е позволено митническият служител да упражнява търговска дейност, да участва в търговски дружества, да представлява други лица пред митническите органи, да сключва допълнителни договори и др.

Митническият служител трябва да носи униформено облекло и да доказва представителните си функции с митнически знак и служебна карта. За лична защита и упражняване на служебните си правомощия той е в правото си да носи оръжие и да го използва при необходимост.